

Højt begavede børn læser også

God og velvalgt børnelitteratur støtter og skubber til alle børns udvikling. Men pædagoger har en særlig udfordrende opgave, når de skal vælge bøger til højt begavede børn

>>> Læs med her...

VIA University College

Af Bjarne W. Andresen. Pædagog, masterstuderende i børnelitteratur og redaktør på JAGOO.

Denne artikel fortæller, hvordan børnelitteratur kan bruges i arbejdet med højt begavede børn.

Højt begavede børn er ekstremt nysgerrige og bearbejder viden på en anden måde end jævnaldrende. Det stiller særlige krav til pædagogen, som skal finde og introducere bøger til barnet. Børnene har ofte en asynkron udvikling: Deres udviklingsmæssige alder afhænger af, om man kigger på f.eks. motorisk, følelsesmæssig eller kognitiv udvikling. Det gør dem svære at spotte, og de har andre behov, når de skal møde relevante udfordringer i institutionerne.

Hvordan får vi øje på de højt begavede børn

I arbejdet med børn har det slået mig, at det ikke nødvendigvis er let at være højt begavet. I børnehaven skiller børnene sig i stigende grad ud. De kan f.eks. stille meget detaljerede spørgsmål om det, de interesserer sig for, eller de foretrækker at gå alene rundt, selv om de er vellidte nok og godt kan lide de andre børn.

Højt begavede er børn lige så forskellige som andre. Og de tegn, pædagoger skal kigge efter for at identificere disse særlige børn, kan også være tegn på noget helt andet. F.eks. på perfektionisme eller en autismspektrumforstyrrelse.

Højt begavede børn kan også fejlagtigt blive bedømt som blot velbegavede. Der er en flydende overgang, og som pædagog ved man sjældent, *hvor* højt begavet et barn er. I sin bog *Intelligente børn* bruger cand.pæd.psyk Ole Kyed denne liste:

Velbegavede elever

- Kender svarene
- Er interesserede
- Har gode ideer
- Arbejder hårdt
- Svarer på spørgsmål
- Befinder sig i toppen af klassen
- Lytter med interesse
- Lærer let
- Har det godt med kammeraterne
- Er modtagelige
- Kopierer nøjagtigt
- Holder af at gå i skole
- Modtager information
- Teknikere
- Husker godt
- Holder af logisk opbygget læring
- Er bevidste
- Er tilfreds med egen læring

Elever med høj begavelse

- Stiller spørgsmålene
- Er ekstremt nysgerrige
- Har vilde, skøre ideer
- Beskæftiger sig med andre ting, men klarer sig godt.
- Diskuterer i detaljer og er omstændige
- Er forud for klassen
- Viser stærke holdninger og synspunkter
- Ved det allerede
- Foretrækker voksne
- Er intense
- Skaber nyt
- Holder af at lære
- Bearbejder information
- Opfindere
- Gætter godt
- Trives med kompleksitet
- Er ivrigt observerende
- Er meget selvkritiske

Intelligens er medfødt – det er ordforråd ikke

Pædagoger har et særligt ansvar for at skabe rammer og udvælge input til de børn, de arbejder med. Også når det gælder børnenes møde med bøger. Alle børn har behov for bøger, som støtter deres udvikling. De højt begavede børns asynkrone udvikling betyder imidlertid, at pædagogen skal gøre en ekstra indsats for at finde udfordrende og tilpassede bøger. Som Ole Kyeds liste indikerer, kan det f.eks. være filosofiske bøger eller bøger om verdensrummet, som kræver en høj abstraktionsevne. Spørg hvilke bøger, barnet kan lide. Det giver et fingerpeg.

Nogle højt begavede børn interesserer sig ikke for fiktion. Jeg havde en samtale med en niårig dreng. Han beskrev klassens arbejde med *Gummi-Tarzan* sådan her: "Hvad skal man lære af det? At man kan gå ned til en sø og møde en gammel heks og få tre ønsker opfyldt! Hvad er det for noget at lære?"

Det er en fejltolkning, at højtbegavede børn altid kender mange begreber. Intelligens er medfødt, det er ordforråd ikke. Den opmærksomme pædagog kan derfor støtte barnets udvikling ud over, hvad det har med hjemmefra, ved at udforske barnets interesser og tilbyde det nye sproglige universer i bøger.

Pædagogen skal finde bøger, som udfordrer barnet passende og tager udgangspunkt i de særlige forudsætninger og interesser, som barnet har med sig. Præcis som Vygotskys beskriver det med sit begreb om den nærmeste udviklingszone. Præsenter barnet for tre bøger af gangen og lad det vælge blandt de tre.

Hvilke bøger kan du bruge?

Ulla Rose Andersens *Kan en hund grine?* vil med sine finurlige spørgsmål, få det mindre barn til at tænke sig om. Samtidig giver det gode samtaler mellem pædagog og barn. Formen er helt enkel: Et billede og et spørgsmål. Det kan være: "Hvad tror du, en flue synes er rart?"

Få mere at vide...

Denne artikel bygger på Bjarne W. Andersens formidlingsopgave.

Hent den [her](#):

De fleste højt begavede børn undrer sig over livets store spørgsmål og vil have forklaringer. Jeg kan anbefale Maren Weischers *Sådan begyndte det* og *Sådan begyndte verden*.

Høj begavelse medfører ofte angst, fordi barnets forestillingsevne overstiger beredskabet til at håndtere den. God børnelitteratur kan hjælpe barnet til at håndtere angst. I Stian Holes smukke bog *Annas Himmeler* er det døden, der er temaet.

Børn med asynkron udvikling har det ofte svært med følelser. Renée Helmiq Toft Simonsens *Alle er gode til noget* handler om et frustreret barn, som føler sig helt forkert.

Der er behov for differentiering

Denne artikel peger på en udfordring med at finde passende børnelitteratur til en særlig gruppe børn. Jeg anviser enkelte bøger – men kig i din egen institution eller gå på biblioteket for at hente mere inspiration. Det højt begavede barn har samme store behov for udfordring som alle andre børn. Der er brug for differentiering og brug for fællesskab med resten af børnegruppen.

Glæd dig! Når du udfordrer dig selv og udvælger de rigtig bøger, vil du opleve samtaler, som lærer dig meget mere om det enkelte barn.

Vælg en bog

Ulla Rose Andersen: *Kan en hund grine?*

Renée Helmiq Toft Simonsens: *Alle er gode til noget* ([hent den gratis her](#))

Stian Hole: *Annas Himmeler*

Maren Weischers: *Sådan begyndte det*

Maren Weischers: *Sådan begyndte verden*

Stian Hole

ANNAS HIMMEL

